

Advies relatie MDTO en TOOI/PLOOI

Van: Marc van Opijnen (KOOP), Erik Saaman (Nationaal Archief)

Aan: Deelnemers overleg standaard voor openbaarmaking en overbrenging naar NA (MDTO/TOOI)

Reden advies

Al vrij snel vanaf de start van PLOOI zijn er gesprekken geweest tussen KOOP en Nationaal Archief over samenwerking met betrekking tot de standaardisatie van de uitwisseling van metadata. Zonder hier verder op de geschiedenis of technische details in te gaan, kan worden vastgesteld dat die ene standaard er op dit moment niet is.

Overheidsorganisaties zijn met de invoering van de Woo verplicht een deel van hun informatie, met metagegevens, actief openbaar te maken (naar PLOOI). Dezelfde organisaties zijn op grond van de Archiefwet verplicht hun blijvend te bewaren informatie over te brengen (naar het NA of een decentraal archief). Hierbij gaat het deels om dezelfde bronsystemen en informatie. BZK/KOOP heeft TOOI uitgewerkt als kennismodel en metadatastandaard en gebruikt elementen van TOOI in de te ontwikkelen API bij de verplichte aansluiting op PLOOI. Het Nationaal Archief heeft de standaard MDTO ontwikkeld als standaard voor het vastleggen en uitwisselen van eenduidige metagegevens om de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie mogelijk te maken. In het bijzonder (maar niet alleen) is MDTO bedoeld over het overbrengen van informatie naar een archiefinstelling

Juist het gebruik van TOOI-metadata in het PLOOI-koppelvlak leidt er toe dat bestuursorganen bij het inrichten/doorontwikkelen van hun informatiehuishouding rekening moeten houden met twee metadatastandaarden waaraan zij moeten voldoen (bij overdracht naar archief, respectievelijk actieve openbaarmaking), zonder dat hen voldoende duidelijk is waarom één standaard niet zou kunnen volstaan.

Door bestuursorganen, koepelorganisaties, Nationaal Archief, vanuit verschillende overleggrema, alsmede in het CIO-oordeel is daarom gevraagd naar een onderzoek over de relatie tussen MDTO en het met TOOI-metadata gedefinieerde PLOOI-koppelvlak. Daarbij dient in het bijzonder de vraag te worden beantwoord of niet met één (gezamenlijke) standaard zou kunnen worden gewerkt.

Totstandkoming advies

De afgelopen maanden hebben verschillende gesprekken en onderzoeken plaatsgevonden binnen KOOP, en is er overleg geweest tussen Erik Saaman (NA) en Marc van Opijnen (KOOP). Op basis daarvan is door laatstgenoemde een uitgebreide gespreksnotitie opgesteld. Deze is besproken in een bijeenkomst bij het Nationaal Archief op 17 februari 2022. Daaraan hebben deelgenomen, namens het NA: Wout van der Reijden, Vincent Hooft, Erik Saaman, en namens KOOP: Theun Flier, Hans Overbeek, Jaco de Vroed, Jan Voskuil en Marc van Opijnen.

Advies m.b.t. één standaard

De betrokkenen zijn het er op hoofdlijnen over eens dat het mogelijk is één metadatastandaard te gebruiken voor zowel actief openbaar maken op PLOOI als overbrengen naar een archiefinstelling. Geadviseerd wordt om de details hiervoor verder uit te werken op basis van de volgende uitgangspunten:

1. Dat het aanleverkoppelvlak van PLOOI ‘metagegevensschema’ van MDTO gebruikt; voor metadata die daarin niet zijn benoemd wordt aangesloten op de MDTO-systematiek om die te includeren;
2. Dat het gebruik van TOOI-waardelijsten daarbij (binnen de daartoe in MDTO beschreven methodiek) voorgeschreven zou moeten kunnen worden, NA ziet daarvan potentieel ook voordelen die verder gaan dan de PLOOI-use case;
3. Dat voor het technische koppelvlak van PLOOI – in ieder geval – de (thans in ontwikkeling zijnde) op JSON gebaseerde Digikoppeling push-REST-API moet kunnen worden gebruikt;
4. Dat er in samenwerking naar oplossingen moet worden gezocht voor een aantal geconstateerde issues :
 - De MDTO-waardelijsten hebben geen RDF-variant. Daardoor hebben de waarden die erin staan geen http-uri of andere code. Indien PLOOI gebruikt maakt van deze waardelijsten, zijn dergelijke id’s wel noodzakelijk.
 - Voor <taal> gebruikt PLOOI een andere, zij het vergelijkbare, waardelijst (van het EU-publicatiebureau, gebaseerd op ISO).
 - Als in MDTO een informatieobject gerepresenteerd wordt door meerdere bestanden, dan kan dit betekenen dat deze bestanden **gezamenlijk** de volledige inhoud van het informatieobject bevatten, of dat de bestanden **ieder voor zich** het volledige informatieobject bevatten. In MDTO kan het onderscheid tussen die twee varianten niet worden geëxpliciteerd, maar voor PLOOI is dat cruciaal: voor het op een logische representeren van de informatie aan de eindgebruiker, maar ook voor het aanbieden ter hergebruik. Het expliciet maken van deze twee varianten heeft waarschijnlijk ook voordelen voor andere toepassingen van MDTO.
 - Het gebruik van MDTO in de PLOOI-API mag geen enkele beperking opleggen aan het kunnen voldoen aan de verplichting om DCAT te gebruiken voor hergebruikvoorzieningen (in het kader van de Wet hergebruik overheidsinformatie). Hoe deze standaarden zich – in model en in de aanleverpraktijk – tot elkaar verhouden, zal nader moeten worden onderzocht.
5. De voor PLOOI benodigde aanpassingen en wijzingen t.o.v. MDTO worden zo veel als mogelijk onderdeel van een nieuwe versie van de MDTO-standaard. Waar dit niet mogelijk is werkt PLOOI met een MDTO-toepassingsprofiel (d.w.z. MDTO met extra eisen toegevoegd).
6. Dat TOOI als kennismodel ongemoeid blijft. De waarde van de ontologie, de thesauri en de waardelijsten wordt door eenieder onderkend. Ook zal TOOI gebruikt moeten kunnen blijven worden om de interne werking van PLOOI te optimaliseren.

Verwacht kan worden dat bij de concrete uitwerking van MDTO voor PLOOI nog andere issues naar boven komen.

Advies voor vervolg m.b.t. PLOOI

Er kan voor publicatie op PLOOI niet ‘zomaar’ worden overgestapt van TOOI-metadata op MDTO-metadata. Er is nader overleg nodig tussen KOOP en NA over hoe en in welke volgorde de geconstateerde issues moeten worden opgelost. Ook de verdere doorwerking daarvan in de rest van de PLOOI-keten moet nader worden geanalyseerd en uitgewerkt. Net als bij al het andere ontwikkelwerk zal een agile aanpak noodzakelijk zijn. Binnen het huidige Program Increment (PI) zijn hiervoor geen features gedefinieerd en er is dan ook niet zomaar capaciteit voor beschikbaar, zonder dat dit ten koste gaat van ander ontwikkelwerk.

Het voorbereiden van hiervoor relevante features t.b.v. het volgende PI (start 1 april 2022) zal reeds inspanning gaan kosten.

Daarnaast moet serieus rekening worden gehouden met mogelijke vertraging in de realisatie van de roadmap. Het betreft hier immers deels rework, en daarnaast ontstaat er een afhankelijkheid van het Nationaal Archief, omdat de geconstateerde issues alleen in samenwerking kunnen worden opgelost. Ook het NA heeft een drukke agenda. Daarnaast kunnen bepaalde wijzigingen in de MDTO-standaard alleen in afstemming met de MDTO-gebruikers worden doorgevoerd (via de MDTO-redactiegroepen).

1. Een stappenplan zou er als volgt uit kunnen zien: In meer detail gezamenlijk vaststellen van op te lossen issues;
2. Prioritering op basis van PLOOI-roadmap;
3. Go/no-go
4. Opstellen features met oplossingsrichting, sizing, benoeming stakeholders en risico-analyse (zoals afstemming met MDTO-gebruikers, impact op rest van PLOOI-keten); plaatsing op backlog (waarschijnlijk verschillende PI's)
5. Features in vastgestelde roadmap volgorde oppakken en oplossen.